

12.04.2017

Jakelussa mainituille

Viite Erityinen koulutustehtävä

Asia **Erityiset koulutustehtävät 1.8.2018 lukien**

Opetus- ja kulttuuriministeriö tiedottaa tällä kirjeellä lukiokoulutuksen järjestäjiä kyseisestä hallituksen esityksestä ja varaa mahdollisuuden erityisten koulutustehtävien hakemisen koskien 1.8.2018 alkavaa koulutusta.

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen (HE 20/2017) erityistä koulutustehtävää koskevista lainsäädäntömuutoksista. Hallituksen esitykseen sisältyi muun muassa tarkentavia säännöksiä erityisen koulutustehtävän ja siihen sisällytettävän rahoituksen myöntämisestä, ministeriön toimivallasta ja myöntämiskriteereistä. Ehdotuksen mukainen koulutus käynnistyisi 1.8.2018 lukien.

Säädösmuutosten lähtökohtana on, että tarkempi sääntely lisää avoimuutta ja läpinäkyvyyttä päätöksentekoon, takaa entistä paremmin hakijoiden yhdenvertaisuuden, selkeyttää erityisten koulutustehtävien asemaa koulutusjärjestelmässä sekä antaa ministeriölle tarkkarajaisemman toimivallan asiasta päättämiseen. Muutokset myös turvaavat erityisen koulutustehtävän kokonaisrahoituksen jatkossa sekä tehostavat sen käyttöä ja kohdentamista.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksen mukaan erityinen koulutustehtävä liittyisi yhden tai useamman oppiaineen tai opintokokonaisuuden painottamiseen, minkä vuoksi opetuksessa olisi välttämätöntä voida poiketa voimassa olevasta lukion tuntijaosta ja lukion opetussuunnitelman perusteista. Tällaista voi olla esimerkiksi taito- ja taideaineisiin olennaisessa määrin painottuva opetus, jossa pyritään yhdistämään lukio-opintojen suorittamiseen urheilijana tai taitelijana kehittymistä. Erityistä koulutustehtävää ei myönnettäisi yksittäisen urheilulajin tai instrumentin opetuksen tarpeen perusteella. Painotus voi lähtökohtaisesti koskea myös muita ainekokonaisuuksia, kuten matemaattisia ja luonnontieteellisiä aineita ja kieliä.

Oppiainekokonaisuudet eivät kuitenkaan olisi sidottu voimassa olevan lain ja tuntijaon mukaisiin aineisiin ja ainekokonaisuuksiin, vaan painotus voisi kohdistua myös ainerajat ylittäviin kokonaisuuksiin, kuten ilmaisutaitoon, mikäli opetuksen järjestäminen edellyttää poikkeamista voimassa olevista tuntijako- ja oppiaineita koskevista säädöksistä ja määräyksistä. Erityisen koulutustehtävän mukaisesti painotetut opinnot muodostuisivat pääsääntöisesti muista kuin tuntijako-asetuksessa säädetyistä

valtakunnallisista kursseista. Matematiikan, luonnontieteiden ja kielten osalta tehtävän mukaisiin opintoihin voisi osittain sisältyä myös valtakunnallisia kursseja. Erityinen koulutustehtävä voi liittyä myös ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavaan tutkintoon tähtäävän koulutuksen järjestämiseen. Ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaavista tutkinnoista säädetään laissa ylioppilastutkinnon järjestämisestä (672/2005), jonka 17 §:n mukaan International Baccalaureate -tutkinnon ja Reifeprüfung-tutkinnon suorittaminen tuottaa samat oikeudet kuin lukiolain 18 §:ssä ja tässä laissa tarkoitetun tutkinnon suorittaminen.

Hallituksen esityksen mukaan erityinen koulutustehtävä tarkoittaisi nimenomaisesti lupaa poiketa lukiolain 7 ja 10 pykälistä opetuksen sisältöä sekä tuntijako koskevien säännösten osalta. Muu oppiaineiden tai ainekokonaisuuksien painottaminen ei olisi lukiolaissa tarkoitettu erityinen koulutustehtävä. Näin ollen esimerkiksi yliopistojen harjoittelukouluilla ei olisi jatkossa enää niissä annettavan opetusharjoittelun vuoksi tässä laissa tarkoitettua erityistä koulutustehtävää. Koulussa järjestettävä yliopistossa annettavaan opettajankoulutukseen liittyvä opetusharjoittelu ja opettajankoulutuksen kehittäminen olisi vastaisuudessa kuitenkin muu lukiolaissa tarkoitettu lupa-ehto. Yliopistoille voidaan edelleen myöntää myös lupa järjestää laissa tarkoitettua erityisen koulutustehtävän mukaista opetusta, esimerkiksi IB-tutkinnon suorittamiseen tähtäävää koulutusta, mikäli koulutukselle on osoittaa laissa säädetty tarve ja muut edellytykset ja sen järjestäminen edellyttää poikkeamista edellä mainituista pykälistä. Säännöksen nojalla ei voida myöntää lupaa poiketa pelkästään opetussuunnitelman perusteisiin sisältyvistä määräyksistä, vaan poikkeamisen tulee aina liittyä tarpeeseen poiketa kaikille yhteiseksi säädetyistä oppiaineista tai lukion tuntijaosta.

Hallituksen esityksen mukaan voimassa olevan lukion tuntijakoasetuksen 12 §:ssä (erityisen koulutustehtävän saaneen koulutuksen järjestäjän antamaa koulutusta koskeva erityissäännös) rajataan tuntijakopoikkeama koskemaan vain asetuksen 8 tai 9 §:iä eli nuorille tarkoitettua lukion tuntijakoa. Tarkoituksena ei ole laajentaa erityisen koulutustehtävän tuntijakopoikkeamaa koskemaan aikuisille tarkoitettun lukiokoulutuksen tuntijakoa.

Hallituksen esityksen mukaan erityisen koulutustehtävän myöntäminen edellyttää yleisten lukiolain 4 §:n 1 momentissa säädettyjen lukiokoulutuksen luvan myöntämisedellytysten lisäksi erityistä tarvetta järjestää koulutusta, jossa poiketaan voimassa olevista opetuksen sisällöstä sekä tuntijaosta ja opetussuunnitelman perusteista.

Erityisellä koulutustarpeella tarkoitetaan esityksessä valtakunnallisesti ilmenevää osaamis- ja sivistystarvetta järjestää koulutusta, jossa voidaan poiketa voimassa olevista tuntijakoa koskevista säädöksistä ja määräyksistä. Koulutus voi samalla vastata myös alueellisiin koulutuksen erityistarpeisiin. Valtakunnallisesta sivistystarpeesta johtuen koulutusta tulee olla riittävän kattavasti saatavilla. Edelleen on tarkoitus huolehtia siitä, että myös ruotsinkielistä erityisen tehtävän lukiokoulutusta on tarjolla. Tarve voi olla opiskelijalähtöistä, jolloin erityisharrastuneille tai -erityislahjakkaille tarjotaan entistä paremmat mahdollisuudet kehittää osaamistaan, tietojaan ja taitojaan ja sovittaa yhteen lukio-opintojen ja erityisharrastuneisuuden vaateet. Parhaimmillaan opintojen yhteensovittaminen mahdollistaa opiskelijalle kaksoisuran perusteiden luomisen. Samalla voi esiintyä yleistä valtakunnallista sivistyksellistä tarvetta edistää ja turvata tietyn erityisosaamisen kehittymistä, kuten esimerkiksi kansallisen kielivarannon vahvistaminen.

Tarvetta erityisen koulutustehtävän mukaiselle koulutukselle voi ilmentää kyseisen koulutuksen kysyntä, esimerkiksi merkittävä ensisijaisten hakijoiden määrä ja laaja

opiskelijaksi hakeutumisalue, hakijoiden harrastuneisuuden, lahjakkuuden ja tavoitteellisuuden aste sekä erityisen koulutustehtävän luonteesta johtuva tarve merkittävään kyseisen koulutuksen ajalliseen lisäresursointiin ja entistä yksilöllisimpiin ja joustavampiin opintopolkuihin lukio-opetuksessa. Erityisen koulutustehtävän tarvetta ei osoita esimerkiksi yksittäisen urheilulajin tai yksittäisen instrumentin harrastajien tahtotila vaan tarpeen tulee pääsääntöisesti ilmetä laaja-alaisemmin kyseisen opetuspainotuksen tarpeena.

Ammatillisia ja taloudellisia edellytyksiä tarkastellaan erityisestä koulutustehtävästä huolehtimisen näkökulmasta. Ammatillisia edellytyksiä ilmentää esimerkiksi opettajien määrä ja koulutus, henkilöstön kehittäminen sekä mahdollisen muun erityisen tehtävän suorittamiseksi tarpeellisen henkilökunnan riittävyys. Tilojen ja välineiden tulee olla riittävät ja soveltuvat erityisen koulutustehtävän suorittamisen kannalta.

Erityisen koulutustehtävän tulee olla vahvasti huomioitu opetussuunnitelmassa, muissa suunnitelmissa, kehittämisstrategioissa sekä toimintakulttuurissa. Erityisen tehtävän saavalla koulutuksen järjestäjällä tulee olla valmiudet ja toimintarakenteet yhteistyöhön esimerkiksi korkeakoulujen ja järjestöjen sekä vastaavien toimijoiden kanssa. Taloudellisten edellytysten osalta edellytetään kykyä huolehtia tehtävästä pidemmällä aikavälillä. Tämän arvioimiseen vaikuttavat esimerkiksi koulutuksen järjestäjän vakavaraisuus, mutta myös erityisen koulutustehtävän arvioidut kustannukset sekä koulutuksen järjestäjän halu ja valmius allokoida siihen resursseja. Myös toiminnan vaikuttavuuden voidaan katsoa kuvastavan ammatillisia edellytyksiä. Vaikuttavuuden osalta voidaan, erityisten tehtävien erot huomioon ottaen, arvioida esimerkiksi erityisen tehtävän mukaan opiskelevien opiskeluaikaista menestymistä erilaisissa kilpailuissa ja vertailuissa, lukio-opintojen läpäisyä ja opintomenestystä sekä hakeutumista ja pääsyä tehtävän alaan liittyviin opintoihin ja ammatteihin.

Hallituksen esityksen mukaan valtakunnallisen kehittämistehtävän myöntämisen lähtökohta on kyseisen opetuspainotuksen valtakunnallinen kehittämistarve, ja että toimijalla on edellytykset ja valmiudet toimia valtakunnallisena opetuspainotuksensa kehittäjänä. Sen myöntäminen edellyttää erityiselle koulutustehtävällä säädettyjen edellytysten täyttymistä, mitä ilmentävät lähtökohtaisesti samat seikat, kuin mitä edellä erityisen koulutustehtävän perusteluissa on esitetty. Lisäksi valtakunnallisen kehittämistehtävän saajalta voidaan myös edellyttää laaja-alaista ja monipuolista erityisen koulutustehtävän mukaista opetustarjontaa. Yhteistyöverkostojen laajuus ja kehittämistoiminnan valtakunnallinen merkittävyys ja vaikuttavuus muiden koulutuksen järjestäjien kannalta painottuvat kehittämistehtävän myöntämisen edellytyksissä.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotukset opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain muuttamisesta erityisen koulutustehtävän rahoituksen osalta.

Asetuksella säädettävistä kriteereistä

Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin erityisen koulutustehtävän myöntämisestä ja valtakunnallisesta kehittämistehtävästä. Asetusluonnoksen mukaan lukiolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettua erityistä koulutustehtävää myönnettäessä voidaan ottaa huomioon:

- 1) valtakunnallinen koulutus- ja sivistystarve edistää erityistä osaamista ja turvata kansallinen osaamisvaranto;

- 2) koulutukseen hakeutuminen, opiskelijoiden tarve yhdistää lukiokoulutus vahvaan erikoistumiseen tai erityisharrastuneisuuteen ja tarve rakentaa yksilöllisiä opintopolkuja;
- 3) erityisen koulutustehtävän mukainen opetustarjonta, hakijan yhteistyöverkostot ja toiminnan vaikuttavuus;
- 4) henkilöstön kelpoisuus, erityinen osaaminen ja riittävyys, tilojen, välineiden ja opetus-suunnitelmien soveltuvuus, toiminnan kehittäminen ja opiskelijoiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet opetuksen ja koulutuksen kehittämisessä, hakijan valmius suunnata voimavaroja erityisestä koulutustehtävästä huolehtimiseen; ja
- 5) muut mahdolliset haettavan erityisen koulutustehtävän kannalta oleelliset seikat.

Edellä 1 momentissa mainitun lisäksi lukiolain 4 a §:n 1 momentissa tarkoitettua valtakunnallista kehittämistehtävää myönnettäessä voidaan ottaa huomioon:

- 1) erityisen koulutustehtävän mukaisen opetuspainotuksen valtakunnallinen kehittämistarve; hakijan edellytykset ja valmiudet toimia valtakunnallisena opetuspainotuksensa kehittäjänä;
- 2) kehittämistoiminnan valtakunnallinen merkittävyys ja vaikuttavuus; muut kehittämisen kannalta merkitykselliset seikat.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu kehittämistehtävä voi sisältää:

- 1) veloitteen kehittää ja levittää oman toimintansa lisäksi erityisen koulutustehtävän opetuspainotuksen mukaista opetusta, henkilöstön opetuksellisia valmiuksia, opetusjärjestelyjä, toimintamalleja ja osaamista valtakunnallisesti;
- 2) veloitteen kehittää ja edistää koulutuksen järjestäjien ja muiden erityisen koulutustehtävän alaan kuuluvien toimijoiden yhteistyötä.

Erityisen koulutustehtävän hakemisesta

Opetus- ja kulttuuriministeriö varaa koulutuksen järjestäjille mahdollisuuden hakea erityisiä koulutustehtäviä 17.5.2017 saakka, koskien 1.8.2018 käynnistyviä erityisiä koulutustehtäviä. Hakemuksista päätetään uusien säädösten mukaisesti alkusyksystä 2017, mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen.

Koulutuksen järjestäjä voi hakea yhdellä hakemuksella useampaa tehtävää. Tällöin hakija täyttää erikseen hakukaavakkeet kunkin hakemansa erityisen koulutustehtävän osalta. Hakijan tulee hakemuksessaan ilmaista hakeeko hän erityisen koulutustehtävän painotuksen ja tuntijakopoikkeaman lisäksi myös valtakunnallista kehittämistehtävää.

Päätöksen valmisteluun sisältyy ministeriön ulkopuolisen toimijan tekemä arviointi hakemuksista. Tässä arvioinnissa otetaan huomioon myös eri toimijatahojen näkemyksiä erityisten koulutustehtävien laadullisista ja määrällisistä tarpeista.

Kansainvälisten tutkintojen osalta tuntijakopoikkeamat määräytyvät pitkälti kyseisistä tutkinnoista. Muiden osalta tuntijakopoikkeamat pääsääntöisesti noudattelevat nyt sovellettuja poikkeamia. Sen mukaisesti opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia oppilaitoksen opetussuunnitelmassa määriteltyjä erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, ovat oikeutettuja vähentämään valtioneuvoston asetuksen (942/2014) 9 §:n mukaisten pakollisten kurssien määrästä kahdeksan kurssia. Opiskelijan tulee kuitenkin suorittaa vähintään puolet lukion jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Erityisen koulutustehtävän mukaisten kurssien tulee olla muita kuin opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä pakollisia ja

valtakunnallisia syventäviä kursseja. Kielissä, matemaattisissa ja luonnontieteellisissä aineissa, joissa on runsaasti pakollisia ja valtakunnallisia kursseja, on edellä mainittuja kursseja vaadittu hieman vähemmän.

Hakemus tehdään oheisella hakulomakkeella. Hakemuksen allekirjoittajaksi merkityllä henkilöllä tulee olla nimenkirjoitusoikeus koulutuksen järjestäjän puolesta. Hakemus toimitetaan opetus- ja kulttuuriministeriön kirjaamon osoitteeseen: PL 29, 00023 VALTIONEUVOSTO **17.5.2017 mennessä**.

Hakuprosessi voidaan toteuttaa ja päätökset antaa kuvatulla tavoin, mikäli eduskunta hyväksyy hallituksen esityksen HE 20/2017 vp.

Tämä tiedote ja linkki hakulomakkeisiin ovat saatavilla opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivuilta osoitteessa <http://www.minedu.fi/erityinen-koulutustehtava>.

Järjestämisluvan muutoshakemuksesta tehtävä päätös on opetus- ja kulttuuriministeriön maksullisista suoritteista annetun asetuksen (688/2015) mukaisesti maksullinen (1 220 euroa).

Lisätietoja opetusneuvos Heikki Blom (puh. +358 29 533 0074, sähköposti: heikki.blom@minedu.fi).

Ylijohtaja Eeva-Riitta Pirhonen

Opetusneuvos Heikki Blom

Liitteet Liite 1 - HE 20/2017 vp
Bilaga 1 - RP 20/2017 rd
Bilaga 2 - Särskild utbildningsuppgift - Ansökningsblankett 28.3.2017
Liite 2 - Erityisen koulutustehtävä - Hakulomake 28.3.2017
Särskilda utbildningsuppgifter från 1 augusti 2018

Jakelu Lukiokoulutuksen järjestäjät

Tiedoksi Opetushallitus
Ylioppilastutkintolautakunta
Kansallinen koulutuksen arviointikeskus
Suomen Kuntaliitto ry
Kunnallinen Työmarkkinalaitos
Opetusalan Ammattijärjestö OAJ ry
Yksityiskoulujen Liitto ry
Suomen Rehtorit ry
Suomen Lukiolaisten Liitto ry
Suomen Opinto-Ohjaajat Ry, Studiehandedarna i Finland rf
Pro Lukio ry

Opetus- ja Sivistystoimen Asiantuntijat - Specialister för Undervisnings- och
Bildningsväsendet Opsia ry
Opetus-ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen
Erityisavustaja Matias Marttinen
Erityisavustaja Heikki Uusitalo
Kansliapäällikkö Anita Lehikoinen